

A P R O B,
_____/ semnat / ____
„_24_” __03__ 2022
Ceslav PANICO
Avocatul Poporului
(Ombudsmanul)

**RAPORT PRIVIND VIZITA PREVENTIVĂ
BRIGADA 2 INFANTERIE MOTORIZATĂ „ȘTEFAN CEL MARE”
din cadrul ARMATEI NAȚIONALE**

01 februarie 2022

**RAPORTUL a fost realizat de către
angajații Oficiului Avocatului Poporului:**

- *Diana MAZNIUC, consultant superior, Direcția prevenirea torturii*
- *Alexandru ZUBCO, șef, Direcția prevenirea torturii*



A. INFORMAȚII GENERALE DESPRE VIZITĂ

În conformitate cu dispozițiile paragrafului 8 din Regulamentului de organizare și de funcționare a Oficiului Avocatului Poporului, aprobat prin Legea nr. 164 din 31.07.2015; prevederilor alin. (2) art. 24 al Legii nr. 52 din 03.04.2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul), la 01 februarie 2022 a fost desfășurată o vizită preventivă la Brigada 2 Infanterie Motorizată „Ștefan cel Mare” din cadrul Marelui Stat Major al Armatei Naționale.

Scopul vizitei: Vizita a avut drept scop monitorizarea situației privind asigurarea garanțiilor împotriva torturii și altor forme de rele tratamente în unitatea militară.

Ultima vizită: 03 iunie 2019¹

Standarde de monitorizare:

1. Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (CEDO) (articolul 3), protocoalele la CEDO și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului,
2. Convenția europeană pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante din 1987, precum și rapoartele Comitetului European pentru Prevenirea Torturii (CPT);
3. Legea nr. 162 din 22.07.2005 cu privire la statutul militarilor;
4. Legea nr. 52 din 02.03.2007 cu privire la aprobarea Regulamentului disciplinei militare;
5. Hotărârea nr. 941 din 17.08.2006 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de îndeplinire a serviciului militar în Forțele Armate.

NOTĂ: Aspectele reflectate în Raportul de vizită descriu exclusiv situația din ziua monitorizării!

B. INFORMAȚII GENERALE DESPRE UNITATEA MILITARĂ

Brigada 2 Infanterie Motorizată „Ștefan cel Mare” (*în continuare BIM*) este o unitate militară din cadrul Forțelor Terestre ale Armatei Naționale a Republicii Moldova, dislocată la Chișinău, str. Vasile Lupu. BIM a fost fondată la 16 octombrie 1992, ziua în care a depus jurământ de credință Republicii Moldova și poporului ei. La BIM execută serviciul militar obligatoriu peste 300 militari în termen (*cifra exactă nu se menționează în scop de securitate*) – tineri înrolați la vârsta 18 ani+, ofițeri angajați pe diferite specialități, precum și personal civil.

C. COOPERAREA

Ofițerii BIM au manifestat deschidere și au cooperat activ cu echipa de vizită. Echipa de vizită a avut acces neîngrădit la informațiile solicitate și în locațiile unității militare (cazarma, punctul medical, farmacia și blocul alimentar). În același timp, monitorizarea situației la BIM a început cu o întârziere de cca 35 min, după ce a fost obținut acordul conducătorilor/ responsabililor. Motivele reținerii accesului reprezentanților Avocatului Poporului a fost motivat prin suprapunerea cu o altă întreprindere a unei alte instituții.

¹ http://ombudsman.md/wp-content/uploads/2020/03/Raport_special_militari_OAP.pdf

Este de menționat, că asigurarea accesului cu întârziere sau îngrădirea accesului funcționarilor Oficiului Avocatului Poporului în incinta locurilor care urmează a fi monitorizate, nu fac altceva decât să evidențieze transparența defectuoasă în activitatea BIM.

Avocatului Poporului (Ombudsmanului) îi revine funcția de asigurare a respectării drepturilor și libertăților omului de către autoritățile de toate nivelurile. Activitatea sa contribuie la apărarea drepturilor și libertăților omului inclusiv prin monitorizarea respectării drepturilor fundamentale ale omului în locurile care asigură detenția persoanelor, având dreptul de a înainta recomandări de ameliorare a comportamentului față de persoanele private de libertate, a îmbunătățirii condițiilor de detenție și prevenirii torturii.

Imixtiunea în activitatea Avocatului Poporului, ignorarea intenționată a sesizărilor și a recomandărilor acestuia, precum și împiedicarea sub orice formă a activității lui, atrag răspunderea juridică. Potrivit al.6 art. 59¹ din Constituția Republicii Moldova și al.4 art.3 a Legii nr.52/2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul), imixtiunea în activitatea instituției Avocatului Poporului, ignorarea intenționată de către persoanele cu funcții de răspundere de toate nivelurile a sesizărilor și a recomandărilor Avocatului Poporului, precum și împiedicarea sub oricare formă a activității acestuia atrag după sine răspunderea în conformitate cu legislația.

Avocatul Poporului atenționează BIM asupra faptului că accesul Avocatului Poporului, angajaților Oficiului Avocatului Poporului și membrilor Consiliului pentru prevenirea torturii, precum și a experților și specialiștilor care îi însoțesc pe aceștia în cadrul vizitelor preventive, de documentare, tematice sau de monitorizare nu poate fi restricționat în nici un mod, indiferent dacă la momentul vizitei, sunt sau nu persoane reținute / deținute sau nu pot părăsi locațiile pe motivul aflării într-un serviciu obligatoriu. Aceleași prevederi se referă și la accesul la locul presupus că persoanele pot fi private de libertate, accesul la registre și orice alte informații privind tratamentul și condițiile de detenție a persoanelor private de libertate. Asigurarea accesului actorilor sus-menționați în instituție, locul de detenție, registre, etc este unul din elementele primordiale de prevenire a torturii/relelor tratamente. Iar, orice formă de obstrucționare a accesului, constituie o premisă de o bănuială rezonabilă că persoanele reținute pot fi supuse sau sunt supuse la acte de tortură și/ sau rele tratamente. Este în interesul autorității monitorizate să asigure accesul nestingherit, rapid, prompt și calitativ al angajaților Oficiului Avocatului Poporului în instituție, în special pentru a evita acuzațiile de tortură, etc. **Suplimentar, Avocatul Poporului rămâne consternat de faptul că BIM a ignorat autoritatea și rolul Avocatului Poporului (Ombudsmanului) Republicii Moldova.**

Asumarea unui rol de către BIM ce exced prevederile legale implică bariere în exercitarea de către Avocatul Poporului a mandatului legal și creează premise negative atât pe plan național cât și internațional.

Reiterez că potrivit art.20 a Protocolului Opțional la Convenția ONU împotriva Torturii și a Pedepselor sau Tratatelor Inumane sau Degradante, adoptat la 18 decembrie 2002 în cadrul celei de-a cincizeci și șaptea sesiuni a Adunării Generale a Națiunilor Unite prin rezoluția A/RES/57/199, pentru a permite mecanismelor naționale de prevenire să își îndeplinească atribuțiile, Statele-Părți la prezentul Protocol se angajează să le acorde acestora:

- (a) Acces la toate informațiile referitoare la numărul persoanelor private de libertate în locurile de detenție în sensul Articolului 4, precum și la numărul acestor locuri și amplasarea acestora;

- (b) Acces la toate informațiile ce privesc tratamentul aplicat acelor persoane, precum și condițiile de detenție;
- (c) Acces la toate locurile de detenție și la instalațiile și amenajările acestora;
- (d) Posibilitatea de a avea întrevederi cu persoanele private de libertate, fără martori, fie personal, fie cu un interpret dacă se consideră necesar, precum și cu orice altă persoană despre care mecanismul național de prevenire consideră că poate furniza informații pertinente;
- (e) Libertatea de a alege locurile pe care doresc să le viziteze și persoanele cu care doresc să aibă întrevederi;

D. CONDIȚIILE MATERIALE DIN CAZARME

Pe teritoriul unității sunt 2 blocuri locative cu 3 etaje pentru cazarea militarilor în termen și realizarea altor activități cu specific militar. Echipa a vizitat blocul nou al cazarmii, aflat în renovare din fonduri bugetare pe aspectul exterior (fațada) și acomodarea spațiilor de odihnă (vopsirea pereților, geamuri, etc). La momentul vizitei, unele spații de dormit de la et.2 se aflau în proces de reparație. Potrivit reprezentanților BIM, toate achizițiile majore sunt realizate centralizat. Reprezentanții BIM au susținut că se conjugă eforturi pentru menținerea condițiilor materiale a cazarmilor sub standardele siguranței și a normelor sanitaro-igienice.

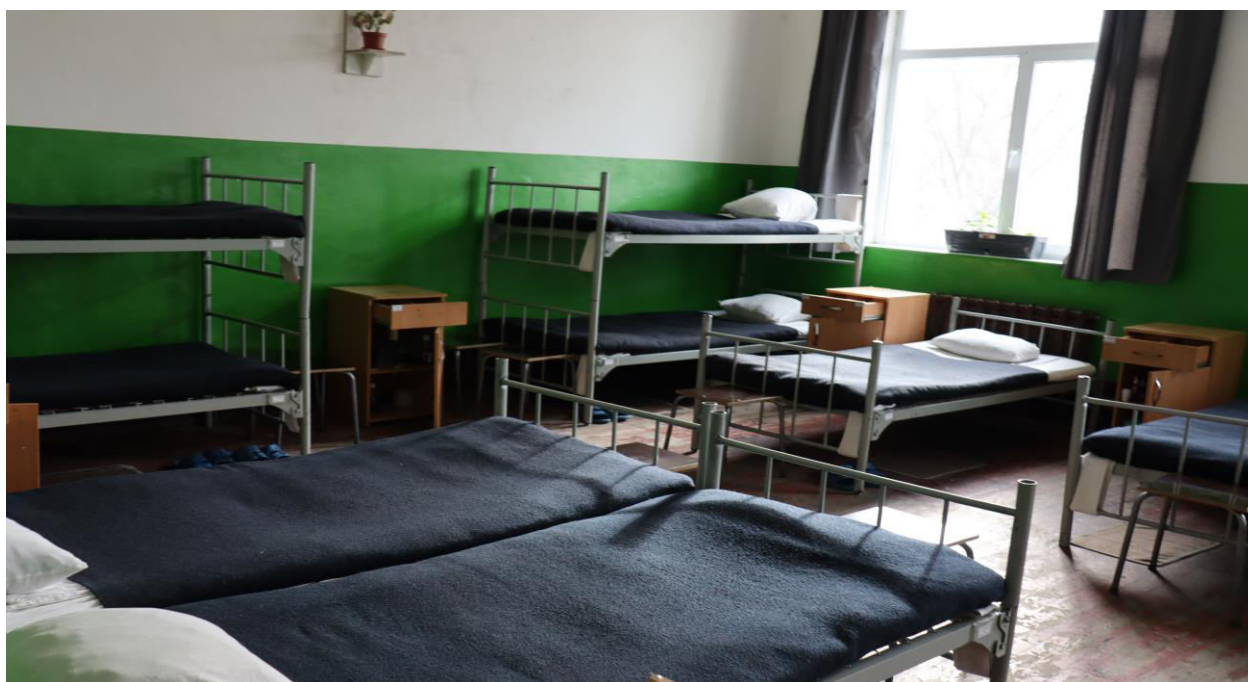
Menționăm că unele lucrări de renovare/ reparație sunt realizate cu implicarea militarilor în termen:



Cazarma militară adoptă o formă minimalistă, în camerele de odihnă fiind amplasate paturi etajate sau paturi clasice, cu acoperământ subțire împotriva instalației de fier a patului. **În context, apare întrebarea dacă distribuirea unor paturi ne-testate ortopedic nu ar contraria cu menținerea în formă fizică impecabilă a militarilor în termen. Avându-se în vedere că unitățile militare se preocupă de dezvoltarea persoanelor care țin a-și onora obligația de apărare a țării, Avocatul Poporului consideră că autoritățile naționale trebuie să conjuge eforturi și să aloce resurse suficiente pentru prodigierea Forțelor Armate, acțiuni care vizează, atât interesul pentru acomodarea acestora în mediul militar, cât și capacitatea de acoperire a necesităților acestora.**

De asemenea, camera de odihnă este utilată numai cu noptiere pentru depozitarea bunurilor personale de igienă (aparat de ras, periuță și pastă de dinți și hârtie igienică). **Avocatul Poporului recunoaște caracterul sever al îndeplinirii serviciului militar, în interiorul căruia ordinea, strictețea trebuie să domine. Cu toate acestea, Avocatul Poporului îndeamnă la aprovizionarea unităților militare cu suficiente aranjamente pentru depozitarea bunurilor, astfel încât să fie evitat fenomenul pierderii obiectelor personale, care adesea, poate constitui pretext pentru acte de intimidare sau violență între militarii în termen.**

Deși persistă o ordine în camerele de odihnă, luminozitate suficientă, instalații de încălzire, echipa de vizită a remarcat că amplasarea a câte 15 militari într-o cameră modestă ca suprafață: este pasibilă de a atenta la dreptul de intimitate, confirmativ sub acest aspect devine faptul - în cursul vizitei au fost remarcate paturi alipite unul de altul. Aglomerarea spațiilor de dormit, la fel, poate fi o problemă generate de anumite incomodități individuale, ce pot genera conflicte, agresiuni, etc.



Foto_OAP_dormitor_01.02.2022

Podeaua din cazarmă este din scândură și învechită. În opinia echipei de vizită, aceasta urmează a fi înlocuită, iar la geamuri urmează a fi instalate plasase antiîțnțari.

Pe fiecare etaj al cazarmii există blocuri sanitare (lavoare și wc). Aparent, acestea sunt curate, însă a fost atestată defecțiune în controlul fluxului de apă (pe podea fiind observată apă) sau tinerii fac duș rece în spațiul respectiv. Suplimentar, cabinele toaletelor sunt lipsite de ușa de blocare, fiind de tip descoperit. WC-urile nu asigură intimitate. Într-o măsură mai alarmantă: abordarea periclitează sentimentul de demnitate umană, incomodează evoluția personalității, afectează în mod direct dreptul la viață privată – valori care odată atinse la o vârstă crucială, de formare a individualității, devin adevărate schele psihologice. Adicional, vechimea intervenției unei reparații cosmetice, a substituirii mobilierului de baie se atesta lipsit de expertiză: -



Foto_OAP_toaletă_01.02.2022

Potrivit ordinului Ministrului Apărării nr.125 din 19 februarie 2018, îmbăierea efectivului se desfășoară de 2 ori pe săptămână, cu schimbul lenjeriei de corp. Schimbul lenjeriei de corp al bucătarilor se realizează de 2 ori pe săptămână cu desfășurarea îmbăierii în fiecare zi. Pentru fiecare subunitate este organizat un grafic de îmbăiere cu durata de la 20 min – la 1h și 30 min. Îmbăierea centralizată se realizează cu apă caldă. În restul zilelor, militarii în termen utilizează apă rece din chiuvete.

E. ACTIVITĂȚI OCUPAȚIONALE

Militarii în termen participă la antrenamente teoretice, practice, sportive și ore educative.

Pe fiecare hol al cazărzii există un spațiu de odihnă compus din scaune, un TV vechi și o mini-bibliotecă cu cărți ruse vechi, revista Oastea Moldovei și regulamente militare. TV-urile de model vechi și de dimensiuni mici prezintă doar câteva canale cu semnal slab ce pot afecta vederea și înțelegerea. Avocatul Poporului depreciază lipsa activităților de ocupare a timpului predestinat odihnei, recreării pasibile de a intensifica stări de nevroză, de anxietate, de deprimare, de inutilitate, care pot provoca în lanț relații neregulate dintre militari, dezertări, alte încălcări ale disciplinei militare. Or, militarii nu pot adopta o postură robotizată. Aceștia, asemenea civililor, urmează a beneficia de utilitatea tuturor serviciilor, care nu intră în incompatibilitate cu sarcina realizării serviciului militar. Menținerea în formă statică a militarilor, privarea acestora de activități care întrețin dezvoltarea socială a personalității sunt aspecte care pot dezvolta tratamente degradante, care pot afecta la un nivel profund psihicul persoanei. **Opinăm că complexul de activități de instruire și de antrenamente urmează a fi temperat de activități care accentuează dezvoltarea socială a militarilor.** Încurajarea modului de viață activ-educativ este un prim-instrument în combaterea fenomenelor anxioase, care în unele extreme, pot izbucni în frustrări și în agresivități, etc.





Foto_OAP_sala de odihnă/cursuri_01.02.2022

F. ASPECTE PRIVIND ASISTENȚA MEDICALĂ

În punctul medical activează 1 medic și 5 felceri. La momentul vizitei, în punctul medical se afla un felcer în tura de gardă. Felcerul de serviciu răspunde de ordinea interioară din punctul medical, iar în absența medicului – acordă asistență medicală primară.

Printre obligațiunile felcerului se numără prezența permanentă în punctul medical; menținerea evidenței bolnavilor internați în punctul medical, inclusiv a maladiilor de suferință a militarilor; asigurarea tratamentului și a regimului alimentar prescris militarilor; executarea ordinelor medicului; ducerea evidenței bolnavilor militari internați în instituțiile curative de tratament; determinarea și aprobarea calității produselor alimentare livrate pentru pregătirea hranei efectivului; acordarea primului ajutor sau a ajutorului medical de urgență; deplasarea la locul aflării militarului pentru acordarea asistenței medicale; verificarea calității hranei pentru bolnavi, distribuirea acesteia în termen; verificarea temperaturii, aerisirii și-a dezinfecției punctului medical.

Felcerul a menționat că depozitul medicamentos este suficient. În punctul medical poate fi acordată doar asistență medicală primară, iar în situațiile urgente, pacienții sunt remiși la Spitalul clinic militar Central. Transportarea pacienților are loc cu autospecială din cadrul BIM.

La fel, în punctul medical este amenajat un izolator medical. În acest spațiu, sunt plasați militarii în termen pacienți pe durata tratamentului. În perioada de tratament, pacienții se află izolați în această încăpere. Spațiul respectiv dispune de câteva paturi într-un nivel pentru odihnă, taburete și un TV vechi. Alte aranjamente care ar promova dezvoltarea unui climat de recuperare nu sunt. Militarii în termen aflați în izolatorul medical nu au invocat plângeri, dar păreau rezervați și prudenți.

Adițional, a fost vizitată sala de proceduri, apreciată ca fiind amenajată cu utilaje profund învechite, pasibile de a nu satisface operațiunile la care o afecțiune solicită îngrijiri.



Foto_OAP_punctul medical BIM_01.02.2022

Registrul de evidență a asistenței medicale prestate și a incidentelor de vătămare înregistrate în unitatea militară conține date cu privire la ziua înregistrării, numele militarului, circumstanțele adresării/ traumei; nivelul de asistență medicală, însemnările asistentului medical. Totuși, echipa de vizită a remarcat absența unor registre existente distinct per incident, unul dintre registre fiind în putere de a cumula mai multe tipuri de leziuni, cu origini și cauze divergente – se atestă că o asemenea practică ar împiedica procesul de monitorizare și de raportare a fenomenelor existente în unitatea militară, astfel încât să fie adoptate soluții optime.

Registrul de evidență a traumatismelor în Brigada 2 Infanterie motorizată se menține în punctul medical și se completează de felcerul de serviciu. Acest registru include informații cu privire la traume, leziuni, plăgi, hematome, precum și infecțiile de piele sau cutanate (*furuncule, unghii încarnate, etc*). Registrul nu conține elemente cu privire la circumstanțele traumelor sau leziunilor obținute în BIM. Însă, responsabilii BIM au susținut că orice traumă obținută în unitatea militară

este raportată comandatului BIM, ulterior procurorilor. Aceasta este o obligațiune de serviciu a ofițerilor.

G. DREPTUL LA COMUNICARE EXTERNĂ ȘI ÎNTREVEDERI

Militarii în termen nu au dreptul la telefoane mobile personale pe durata executării serviciului militar obligatoriu. Însă, în unitate există 4 telefoane mobile cu conexiune la un operator național ce se află la ofițerul responsabil de grup. Reprezentanții BIM au susținut că orice militar în termen poate solicita să comunice neîngrădit în timp cu rudele sau apropiații prin intermediul responsabililor de grup în perioada de odihnă. Un registru cu privire la însemnarea faptului că au avut loc apeluri telefonice, durata acestora, etc nu există.

La fel, pe teritoriul unității există telefoane staționare, pentru apeluri în exterior cu cartele. Militarii pot remite scrisori în adresa rudelor. Militarii pot plasa scrisori în cutiile poștale.

Pe durata restricțiilor pandemice, întreprinderile cu rudele au fost limitate. Menționăm că în unitatea militară există un spațiu acomodat pentru întreprinderi.



H. ALIMENTAȚIA MILITARILOR ÎN TERMEN

Militarii în termen sunt alimentați de 3 ori pe zi în cantina unității. Meniul zilnic și săptămânal este afișat pe panoul informativ. Controlul calității hranei este realizat de serviciul medical. Supravegherea alimentării este realizată de ofițerul de serviciu. Militarii din fiecare subunitate sunt alimentați pe rând, etapizat. Plângeri cu privire la calitatea alimentației nu au parvenit. În cazul în care lipsește un anumit produs vital întreținerii spiritului energetic, se procedează prin metoda substituirii produsului echivalent. Echipa de vizită nu a monitorizat blocurile de preparare a hranei, depozitele alimentare.

I. GESTIONAREA INCIDENTELOR ȘI RAPORTAREA LOR

În unitate sunt amplasate boxe pentru întrebări, propuneri, plângeri sau reclamații adresate Comandantului BIM, inclusiv anonime. Acestea se examinează de Comandantul unității.

Reprezentanții BIM asigură că mecanismul de raportare internă a incidentelor este menținut cu strictețe. Militarii pot denunța anumite încălcări și altui personal decât celui cu puteri de decizie în unitatea militară. BIM încurajează denunțurile împotriva fenomenului încălcării disciplinei militare.



BIM asigură că orice alegație de violență/ leziune/ relație neconformă este înregistrată și raportată procurorilor și Ministerului Apărării. Iar, fiecare ofițer, responsabil de grup are obligația să comunice comandantului incidentele sub sancțiune disciplinară².

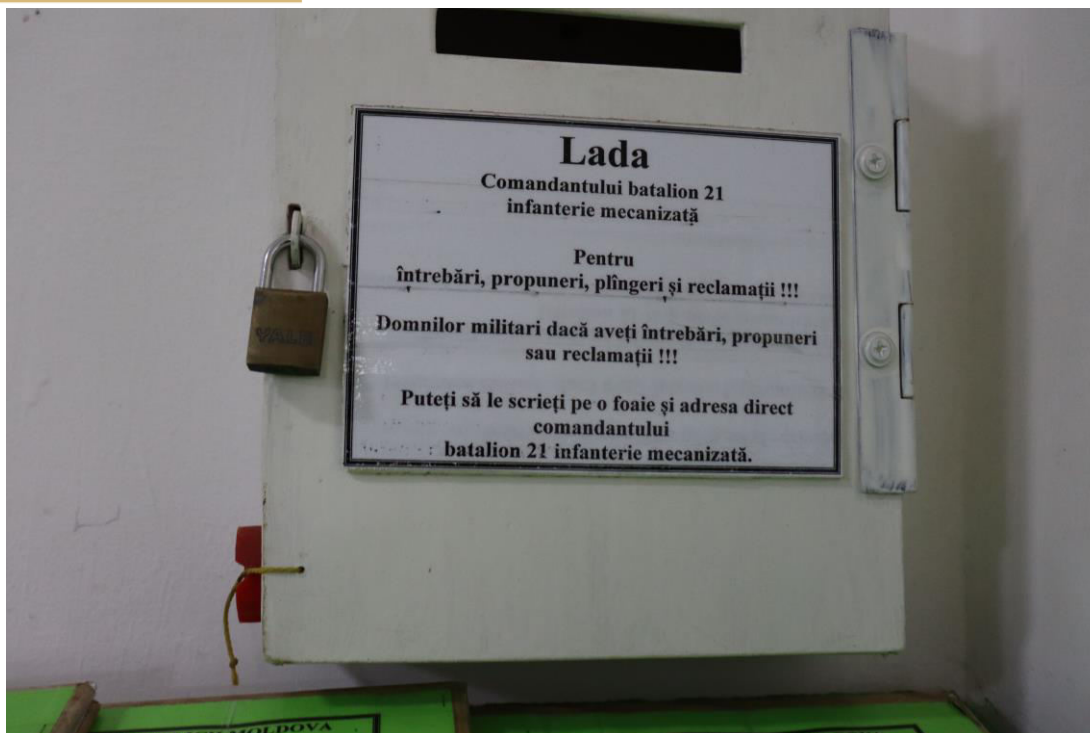
Militarii urmează ore educaționale în baza planului de instrucție precum: survenirea răspunderii pentru conduite abătute; toleranța zero față de discriminare; mecanisme de consolidare a disciplinei militare, etc. La fel, se practică chestionarea militarilor pe anumite probleme sau propuneri.

Potrivit pct.97 al Regulamentului disciplinei militare, în fiecare unitate militară trebuie să fie un Registrul de propuneri, cereri și reclamații al unității militare. Comandantul este obligat să examineze propunerea (cererea, reclamația) în termen de 10 zile, iar dacă propunerea (cererea, reclamația) va fi considerată întemeiată, va lua măsuri pentru lichidarea premiselor ce au condiționat reclamațiilor militarilor și ale altor cetățeni.

O altă formă de supraveghere a legalității este realizat de Inspectoratul Militar al Ministerului Apărării. Inspectoratul militar poate examina petițiile, sesizările, adresările militarilor și ale altor categorii de cetățeni³. Menționăm că organele procuraturii nu realizează asigurarea legalității în Armata Națională din 2016, odată cu adoptarea Legii 3/2016 cu privire la Procuratură.

² Legea 52/2007 cu privire la aprobarea Regulamentului disciplinei militare.

³ HG 984/2018 cu privire la organizarea și funcționarea Inspectoratului Militar al Ministerului Apărării.



J. CONCLUZII/ PROPUNERI:

Avocatul Poporului amintește că, articolul 3 din Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale impune autorităților o obligație pozitivă care constă în a se asigura că orice persoană privată de libertate este deținută în condiții care sunt compatibile cu respectarea demnității umane, că modalitățile de executare a pedepsei nu supun persoana în cauză unei suferințe sau unei încercări de o intensitate care depășește nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și că, ținând seama de cerințele practice ale detenției, sănătatea și bunăstarea persoanei sunt asigurate în mod corespunzător.

Realizarea serviciului militar obligatoriu nu reprezintă o formă de pedeapsă, ci o obligațiune constituțională. Durata acestui serviciu obligatoriu este de 12 luni pentru tinerii apți ce au atins vârsta de 18 ani+. Urmare, încadrarea în serviciul militar în termen nu înseamnă privarea de drepturi și libertățile fundamentale (cu anumite excepții legale). Mai degrabă, autoritățile publice militare au obligația să asigure tratament demn și nediscriminatoriu, siguranță și securitate persoanelor înrolate. Orice leziune, traumă sau alt incident grav cauzat în timpul executării serviciului militar pe timp de pace pe motive de răzbunare, abuz, violență sau alte forme violente și de pedeapsă trebuie înregistrat, investigat prompt și eficient, iar agresorii atrași la răspundere.

În ultimii ani, unitatea militară BIM a fost deseori menționată în public pe aspecte ce țin de relații neregulate, acte de violență asupra militarilor, dezertări, acte discriminatorii, etc. Aceste fapte arată că în unitate există anumite probleme care urmează a fi remediate. În același timp, este oportun ca mecanismele de protecție a militarilor ce denunță faptele de abuz să fie eficiente, sigure și funcționale. Militarul – victimă trebuie să fie încrezut că problema expusă va fi soluționată prompt, corespunzător și că viața, sănătatea și siguranța acestuia nu va fi pusă în pericol. În aceeași ordine de idei, militarii prin contract trebuie să aibă suficiente pârghii de control și supraveghere.

În cadrul vizitei din 01 februarie 2022, au putut fi observate unele împrejurări ce indicau asupra efortului BIM/ Ministerului Apărării/ Marelui Stat Major al Armatei Naționale de a îmbunătăți situația militarilor în termen. Apreciem pozitiv renovarea fațadei blocului cazarmei militare și a unor spații de dormit, precum și gradul de menținere a igienei și curățeniei în spațiile unității militare. La fel, apreciem cantitatea și calitatea hranei oferite militarilor în termen.

În același timp, pe teritoriul unității există un imobil (sala de festivități/ cazangerie) într-o stare degradabilă ce necesită a fi valorificată corespunzător. Reprezentanții BIM au susținut că unitatea dispune și de alte proprietăți în afara perimetrului, afectate de activitatea unor agenți economici.

Paturile de dormit neortopedice, dure și cu așternuturi subțiri ar putea cauza anumite probleme de sănătate militarilor. La fel, paturile alipite constituie o serioasă afecțiune a intimității persoanelor. Opinem că distribuirea în camerele de odihnă a militarilor trebuie să fie numeric mai mică, pentru a nu admite aglomerare. Cât privește condițiile materiale de cazare, acestea sunt satisfăcătoare. Însă, geamurile urmează a fi acomodate cu plase antiinsecte, iar podeaua din lemn învechit urmează a fi înlocuită/ renovată.

Deși conștientizăm că disciplina militară este dură, această nu înseamnă că spațiile de odihnă (recreație) urmează a fi austere. BIM urmează să completeze bibliotecile de pe fiecare etaj cu cărți artistice, jocuri educative și lustrative pentru lărgirea activităților ocupaționale și de animare a timpului liber. În același timp, odată cu evoluția necesităților adolescenților, BIM ar urma să extindă activitățile ocupaționale pentru militarii în termen axate pe dezvoltare personală (leadership, comunicare, conflictologie, abilități personale, talente, discursuri motivaționale, programe de învățare online, deprinderi de viață, familie, gestionarea emoțiilor, lucrul în echipă, abilități IT, etc), animarea timpului liber, consiliere individuală și de grup (orientare și ghidare profesională, psihologică), psihoterapie, mentoring, coaching, etc.

Având în vedere necesitatea de intimitate, susținem că la toate WC-urile din cazarmă urmează a fi montate uși, asigurate cu hârtie igienică calitativă și suficientă. În același timp, opinăm că livrarea apei calde zilnic în robinete ar fi benefică stării de sănătate și nivelului de satisfacție al militarilor, inclusiv în perioada rece a anului. Această observație revine inclusiv din șirul de maladii înregistrate în registrele medicale la militarii în termen din cauza spălatului cu apă rece.

Echipamentul militar (scurtele și cizme: *bocanci*) la fel, ar trebui renovat. Or, în registrele medicale există mențiuni cu privire la maladii și disconfort din urma folosirii cizmelor uzate sau de mărime nepotrivită. Uniforma militară reprezintă nu doar o vestimentație, ci și imaginea țării.

Cât privește nivelul și calitatea asistenței medicale, aceasta urmează a fi îmbunătățite inevitabil (*echipamente, utilaje, acomodări, protocoale clinice, procese, registre, etc*).

În plus, în scopul *protejării integrității fizice și psihice* „Statele nu doar trebuie să se abțină de la provocarea relelor tratamente, dar și să adopte/întreprindă *măsuri preventive*, necesare pentru a asigura integritatea fizică, psihică și bunăstarea persoanelor private de libertate.”⁴

În pct.10 al rezoluției nr.72/163 din 19 decembrie 2017, Adunarea Generală a Națiunilor Unite a accentuat, în mod special, obligația statelor *de a întreprinde măsuri prioritare, decisive și efective, necesare prevenirii actelor de tortură, tratamentelor și pedepselor inumane sau degradante*.

⁴ CtEDO, cauza Mouisel v. Franța, 2002.

Urmare, a constatărilor echipei de vizită, Avocatul Poporului (Ombudsmanul) conducându-mă de prevederile al. 2, art.24 a Legii nr.52 din 03.04.2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul):

RECOMAND:

**Marelui Stat Major al Armatei Naționale,
Ministerului Apărării al R. Moldova,
Brigada 2 Infanterie Motorizată „Ștefan cel Mare”:**

1. A porcede la renovarea capitală a încăperilor de odihnă ale militarilor, cu dotarea acestora cu mobilier nou, comod și ortopedic;
2. A înlocui podeaua din cazarme.
3. A monta plase antiinsecte la toate geamurile din cazarmă.
4. A completa bibliotecile cazarmei cu cărți artistice jocuri educative și ilustrative pentru lărgirea activităților ocupaționale și de animare a timpului liber.
5. A extinde activitățile ocupaționale pentru militarii în termen axate pe dezvoltare personală (leadership, comunicare, conflictologie, abilități personale, talente, discursuri motivaționale, programe de învățare online, deprinderi de viață, familie, gestionarea emoțiilor, lucrul în echipă, abilități IT, etc), animarea timpului liber, consiliere individuală și de grup (orientare și ghidare profesională, psihologică), psihoterapie, mentoring, coaching, etc.
6. A actualiza panourile informative cu informație despre lista autorităților ce pot fi sesizate în caz de nereguli sau plângeri din afara unității militare, precum și mecanismul de adresare către aceste instituții;
7. A plasa informații pe panourile publice din toate unitățile militare despre adresa de contact a Oficiului Avocatului Poporului <http://ombudsman.md/contacte/>;
8. A monta uși la toate wc-urile din cazarmele militare, în scopul asigurării intimității;
9. A livra apă caldă în robinetele din toate unitățile militare, inclusiv pe motive de sănătate;
10. A asigura un mecanism eficient de comunicare externă dintre militarii în termen și rudele/persoanele apropiate;
11. A permite întreprinderile de scurtă durată cu respectarea condițiilor antipandemice;
12. A iniția un control al punctului medical din unitatea militară de către responsabilii Ministerului Sănătății al Republicii Moldova în vederea atestării eficacității instrumentarului disponibilizat îngrijirii bolnavilor militari;
13. A organiza procesul de reparație cosmetică a spațiilor cazarmei, doar prin antrenarea unor prestatori de servicii, nu și prin atragerea militarilor care, de facto, ar trebui să se dezvolte în alte panee ocupaționale;
14. A iniția un proces de informare a Avocatului Poporului (similar procuraturii) în scop de prevenire - cu privire la cazurile de deces, tentative de suicid, suicid, acte de violență între militari și față de militari; leziuni, traume, relații neregulate, cu indicarea datei, orei, circumstanțelor incidentului și acțiunilor întreprinse de unitatea militară în scopul remedierii situației;
15. A realiza ore educaționale/ cursuri de instruire a militarilor care țintesc spre consolidarea disciplinei militare, antrenând subiecte ca: denunțarea incidentelor în mediul militar; dezvoltarea toleranței zero față de tratamente inumane, degradante, discriminatorii. Se va miza pe antrenarea în procesul de instruire a experților aparținători ai științelor variate: drept, psihologie, sociologie, filozofie și nu numai;

16. A informa toate unitățile militare (militarii prin contract și militarii în termen) cu privire la mandatul Avocatului Poporului (Ombudsmanul) stabilit prin Legea nr.52/2014, inclusiv atribuțiile angajaților Oficiului Avocatului Poporului stabilite prin Legea nr.164/2015 pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Oficiului Avocatului Poporului în special, în scopul evitării impedimentelor în perioada vizitelor și tergiversării acestora.

Raportul respectiv este plasat pe pagina web a OAP pentru informare și diseminare.

Executori:

Diana MAZNIUC,

Consultant superior, Direcția prevenirea torturii OAP

/ semnat /

Coordonat:

Alexandru ZUBCO,

Șef direcție, Direcția prevenirea torturii OAP

/ semnat /